



Teknologirådet

MØTE I TEKNOLOGIRÅDET

Tid: Klokken 1000-1600, 28. november 2005

Sted: Teknologirådet, Prinsens gt 18, Oslo

Tilstede: Eivind Osnes, Rigmor Austgulen, Håkon With Andersen, Magne Espedal, Arnold K. Hansen, Liv Lunde, Ann-Kristin Olsen, Tian Sørhaug, Andreas Skartveit, Carsten Tank-Nielsen, Kristin Veierød, Einar Johan Aas.

Forfall: Edel Elvevoll, Ingvald Strømmen

Fra sekretariatet møtte Tore Tennøe, Jon Fixdal og Christine Hafskjold

Forslag til referat:

Vedtakssaker

V-sak 12.05 Godkjenning av innkalling og dagsorden.
Innkalling og dagsorden ble godkjent.

V-sak 13.05 Godkjenning av referat.
Referat fra møtet 5. september 2005 ble godkjent.

V-sak 14.05 Prosjekt om miljøvennlig bilpark
Sekretariatet la frem et omformulert forslag til prosjektet "Miljøvennlig bilpark". Tema vil være hvordan en omlegging av bilavgiftene i Norge kan bidra til en mer miljøvennlig bilpark.

Prosjektet har sin bakgrunn i et økende fokus både i Norge og internasjonalt på de miljømessige virkningene av privatbilisme, og på behovet for å stimulere utvikling og bruk av biler med lavere utslipp av miljøskadelige avgasser. Samtidig forventes det en markant økning i tilbudet av hybridbiler og andre lavutslippsbiler i årene som kommer.

I forslaget ble det lagt vekt på at Teknologirådet kan bidra til en uavhengig vurdering av hva som skal til for at en omlegging av det norske avgiftssystemet kan bidra til en mer

miljøvennlig bilpark, og av hvilke konsekvenser en omlegging vil kunne få for bl.a. statens inntekter og prisnivået på biler. Det vil også bli lagt vekt på debattskapende aktiviteter.

Rådet fant temaet interessant og viktig, og prosjektet ble vedtatt. I diskusjonen av forslaget kommenterte rådet blant annet de mulige distriktsmessige konsekvensene av en økt beskatning av bruk av bilen, og i hvilken grad en omlegging av avgiftssystemet vil spille noen vesentlig rolle for endringen i bilparken. Innspillene tas med i prosjektarbeidet.

Liv Lunde og Carsten Tank-Nielsen vil representere rådet i prosjektets ekspertgruppe.

V-sak 15.05 Ny strategi for Teknologirådet

Sekretariatet la frem omarbeidet forslag til ny strategi for 2006-2009 for Teknologirådet. Som et resultat av diskusjonen ble det på møtet enighet om enkelte konkrete endringer i formuleringen. Strategien ble så vedtatt med forbehold om disse endringene.

Drøftingssaker

D-sak 19.05 Rekruttering til real- og teknologifag

En arbeidsgruppe av rådsmedlemmer har diskutert tiltak som kan stimulere rekrutteringen til realfag i norsk skolevesen, blant annet i lys av Norges resultater i PISA-undersøkelsen. Som ett mulig tiltak har arbeidsgruppen diskutert en utvikling og styrking av et stipendprogram til etterutdanning for realfaglærere, som skal øremerkes opphold på inntil et år ved anerkjente læresteder i inn- og utland. I tillegg bør vikarrollen i de midlertidig ledige stillingene som følger forbeholdes nyutdannede realfaglærere, for å gi disse lettere tilgang i arbeidsmarkedet.

Innspillet har flere formål:

- Bidra til heving av norske læreres realkompetanse
- Gi en signaleffekt for å bedre realfagenes prestisje i utdanningslandskapet
- Å stimulere til nytenkning omkring realfagsutfordringene i norsk utdanning

Sekretariatet hadde fått i oppgave å utrede nærmere status for den eksisterende satsingen på kompetanseheving for realfaglærere, belyse sentrale forhold rundt den praktiske gjennomføringen av en stipendordning, samt komme med forslag til utforming av et eventuelt prosjekt.

Sekretariatet hadde utformet et notat hvor det ble gitt en oversikt over status for satsingen på kompetanseheving for realfaglærere. Notatet belyste også enkelte sentrale forhold rundt den praktiske gjennomføringen av en slik ordning, samt ga forslag til Teknologirådets videre arbeid med temaet.

En mulighet er at Teknologirådet gjennomfører et utredningsprosjekt med en egen referansegruppe. Vi har gjort et lignende prosjekt angående teknologi i skolen tidligere, men det prosjektet ligger nærmere Teknologirådets mandat. Temaet for det mulige rekrutteringsprosjektet har dessuten vært viet mye oppmerksomhet fra Regjeringens side de siste årene, blant annet i forbindelse med Undervisnings- og forskningsdepartementets 5-årige strategiplan *Realfag, naturligvis*.

Et alternativ er å sette temaet og forslaget på dagsorden ved å arrangere et åpent møte. Sekretariatet tror dette kan være et godt alternativ, og viser til en høring om PISA-undersøkelsen i Folketinget i regi av det danske Teknologirådet.

Rådet sluttet seg til sekretariatets forslag til videre arbeid med et møte om rekruttering til real- og teknologifag.

D-sak 20.05 Ny møteserie i regi av Teknologirådet

Teknologirådet har som målsetting å være en nyskapende tilrettelegger for teknologidebatt. Sekretariatet ønsker derfor å prøve ut et nytt konsept for åpne møter om teknologi og samfunn. Planen er å arrangere en serie av to timers morgenmøter, med en kort innledning om et aktuelt tema og påfølgende debatt. Debatten organiseres ved at et panel får gi korte innledninger á 5 minutter for dialog med salen.

Første morgenmøte er planlagt til 14. desember i Oslo med internett og søkemotorer som tema. Teknologirådet ønsker å sette lys på problemstillinger som:

- Hvem bestemmer hva som er viktig på internett?
- Kan Google bli det nye folkebiblioteket?
- Bør det være mulig å søke i all litteratur og kunst på nettet?
- Vil opphavsretten overleve på internett?

Christine Hafskjold fra Teknologirådet holder innledningen, mens sekretariatsleder Tore Tennø vil lede diskusjonen. Panelet består av Gisle Hannemyr, Institutt for informatikk, UiO; Roger Jøsevold, Nasjonalbiblioteket; Hans-Petter Fuglerud, Kopinor; Espen Andersen, BI og Per Christian Opsahl, Forleggerforeningen.

Rådet sluttet seg til møteopplegget.

D-sak 21.05 EPTA-konferansen i Oslo 2006

Sekretariatsleder Tore Tennø orienterte om foreløpige planer for EPTA-konferansen i Oslo i oktober 2006. Teknologirådet har i år presidentskapet for European Parliamentary Technology Assessment network (EPTA). EPTA består av 13 ordinære og 4 assosierte medlemmer fra ulike europeiske land og regioner med eget parlament, samt EU og Europarådet. Presidentskapet innbærer ansvar for EPTAs konferanse og rådsmøte 2006, som skal arrangeres i Oslo i oktober. Parlamentarikere fra medlemslandene vil delta, og Stortingsrepresentantene vil også bli invitert.

EPTA-konferansene foregår normalt i vertslandets parlament. I fjor fant konferansen sted i det flamske parlamentet og EU-parlamentet i Brussel, i 2004 i nasjonalforsamlingen i Paris og i årene før dette i parlamentene i Bern og London.

En av hovedoppgavene til Teknologirådet er å informere Stortinget om sitt arbeid. Innenfor EPTA står parlamentarikernes behov for uavhengig informasjon om teknologiutviklingen i fokus, og de vil også skal stå sentralt i diskusjonen på konferansen. Konferansen og rådsmøtet vil vare halvannen dag, fra mandag til og med lunsj på tirsdag. Mulige datoer er 16-17, 23-24 eller 30-31. oktober.

Rådet drøftet mulige temaer for EPTA-konferansen. De siste årenes konferansetemaer har vært følgende:

2005: Konvergerende teknologier (Flandern)

2004: European Research Area og innovasjon (Frankrike)

2003: Forskning på mennesker/biomedisin (Sveits)

2002: Transport og mobilitet (UK)

De to temaområdene der Teknologirådet har arbeidet mest, IKT og energi og miljø, er dermed ikke dekket de siste årene. På disse to områdene gjennomføres det også mange prosjekter i de ulike EPTA-institusjonene. Kjernes spørsmålet blir dermed hva våre egne og andre lands folkevalgte vil ha størst interesse av.

Det ble på møtet påpekt at *energi* et temaområde som er omfattet med stor interesse i Norge. Vi er både store produsenter og konsumenter på dette området. Flere av våre europeiske søsterorganisasjoner, bl. a. Teknologirådet i Danmark, POST (UK) og viWTA (Flandern) gjør nå større arbeider om fremtidige energisystemer og -forsyning. De har på forespørsel uttrykt stor interesse for energipolitikk som tema for neste års konferanse.

Dersom energipolitikk skal være tema, vil energiforsyning kunne være en problemstilling med bred appell. Mange europeiske land arbeider med denne problemstillingen, og den har klare overnasjonale dimensjoner. Likevel arter utfordringene knyttet til sikker energiforsyning seg ulikt ut fra hvilke energikilder det enkelte land er avhengig av. Med over 90 % av energiforsyningen fra vannkraft er Norge atypisk som energinasjon i europeisk sammenheng. Derfor bør heller ikke konferansen ta utgangspunkt i den norske situasjonen, men fokusere på problemstillinger av mer allmenn interesse. Sårbarhet i energiforsyningen er ett eksempel på et slikt spørsmål.

Når det gjelder *IKT*, er ett mulig tema eForvaltning. Det er en del fokus på dette, mange land er godt i gang og har gjort erfaringer, og det burde være interesse i Norge. Imidlertid er det kanskje mer interesse i forvaltningen enn blant parlamentarikerne.

Sikkerhetspolitikk og personvern er et annet aktuelt tema. Det er mye fokus på anti-terror tiltak i hele Europa og mange akademikere er bekymret over personvernet og grunnleggende menneskerettigheter. Her kommer også tiltak som biometriske pass inn. Det kan imidlertid være problematisk å definere temaene for smalt, da vi må ha nok aktuelle EPTA-prosjekter å ta av til programmet.

Sekretariatet tar med seg innspillene fra møtet videre og forbereder en presentasjon for diskusjon med de andre EPTA-institusjonene på ledermøtet på Svalbard i april.

D-sak 22.05 Kompleksitet.

Rådsmedlem Tian Sørhaug, til daglig forsker ved Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK) ved Universitetet i Oslo, orienterte om begrepet 'kompleksitet' og tilknyttet teori innen samfunnsvitenskapene. I diskusjonen som fulgte ble kompleksitet knyttet til spørsmål om risiko, sårbarhet, fleksibilitet, nettverk og ansvar. Dette vil være relevant for flere av Teknologirådets prosjekter.

D-sak 23.05 Neste møte: innspill og ønsker

Det er et ønske fra rådet å møte komitéledere på Stortinget på neste møte. Sekretariatet følger opp saken.

Orienteringssaker

O-sak 13.05 Nytt fra sekretariatet

Sekretariatsleder Tore Tennøe orienterte om blant annet følgende saker:

- Ny informasjonsleder (vikar) og konsulent
- Rapport fra arbeidsseminar med det danske Teknologirådet
- Statsbudsjettet for 2006

O-sak 14.05 Pågående prosjekter

Sekretariatsleder orienterte om pågående prosjekter i henhold til utsendte statusrapporter.